№ 111 Київ. Неділя, 17 мая (30 травня), 1909 р. Ціна окремого № 4 коп. № 111.

РАДА

газета політична, економична і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
Рік четвертий.

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
— Телефон редакції 1458. —
Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1909.

на 1 рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.20	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	35.

Перед. 1 на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або передкарб. на протязі перш. шости місяців.
За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.
Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.

Авторі рукописів повинні подавати своє призвіще і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку негодящі, переховуються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок петіту попереду тексту або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

Жертвуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Київі!

Жертви по всій Росії дозволено збірати Полтавській Губернській Земській Управі.

86—50

Літній театр КУПЕЦЬКОГО САДУ.

Українська труппа під орудою Т. КОЛЕСНИЧЕНКА

Сьогодня, 17-го мая, при участі А. Затирке-вич-Карпинської і А. Лучинської, вист. буде: „За волю і правду", др. на 5 д. Т. Колесниченка, У понед., 18-го,—1) Нахмарило, 2) „Запорожський клад". У вівт., 19-го мая,—Степовий гість, др. на 5 д. Б. Грінченка. В середу, 20-го,—Суєта, др. на 5 д. Карпенка-Карого.

Режисер Т. Колесниченко. міс—16 Капельмейстер М. Т. Васильев.

ГОРОДСЬКИЙ САД. „Шато-де-Фхер." В. Н. ДАГМАРОВА.

Сьогодня, 17-го мая, в 2-й раз останн. сенсац. новинка Віденськ. королів. театра: „Албанський Принцъ" нова оперета на 3 д. Родсійськ. текст. д. д. Берліна і Чайковського. В Петерб. і Москві йде з величезн. успіхом при дуже добрих зборах. Бере уч. вся труппа. В садку велике празникове гулиння. Концерт сімфоничн. оркестра під керув. Арнольда Маргулян; друг. діріжор д. Іткіс. Останнє скакання-льот М. Гадбена з ви. 50 фут. на дерев. трамплін. Оркестр военної муз. під керув. д. Воут. За вхід в садок—32 к. Поч. гуляння о 7 г. веч. міс.—13

„Записки Українського Наукового Товариства в Київі."

Незабаром виходить 4-та кн. „Записок" такого змісту:

1. До питання про літературну школу XII в. Т. Сушицький. 2. „Elegia Alexii" Теофана Прокоповича. Ол. Грузинський. 3. До історії української етнографії. В. Данилів. 4. Історичний словник української граматичної термінології. Ів. Огієнко. 5. Палеолітичні знахідки в с. Мізині на Чернігівщині. Хв. Вовк. 6. Змагання до унії руської церкви з Римом в роках 1498—1506. Б. Бучинський. 7. Опис маєтків, як джерело по економіці Південно-західнього краю. А. Ярошевич. 8. Хроніка „Українського Наукового Товариства в Київі."

Цею книжкою кінчиться перша серія.

Приймається передплата на серію другу: 5 р. з пересилкою в Росії, за кордон—6 р., для студентів, учнів, народніх учителів 3 р., для членів Товариства 2 р. Передплатників просять поновити передплату. Адреса: В. Володимирська, № 28, контора „Літер. Наукового Вістника". 00-679-1

ГОЛОВНЕ ДЕПО
музичних струментів і нот
Г. І. ІИНДРЖИШЕКА
ПЕРЕНЕСЕНО
у нове помешкання на Хрещатику, № 41.
старе помешкання передається. гд.—353—128

Полтавська сільсько-господарська виставка 5--20 сентября.

Див. опов. на 4-й стор. 5-783-3

„ОБЩЕСТВО ВЗАИМНАГО СТРАХОВАНІЯ ПОСѢВОВЪ ОТЪ ГРАДОБИТІЯ"
ЗАСНОВАНЕ В 1877 РОЦІ. В МОСКВІ. ЗАСНОВАНЕ В 1877 РОЦІ.

Страхові оголошення висилаються в Правління (Москва, Б. Лубянка, № 18) і в агентства, котрі містяться у всіх городах та містечках Росії.

Статут, правила страхования і бланки оголошень висилаються даром по першому проханню Правлінням, відділами і агентствами.

Місцевих страхователів г. Київа прохають звернутись з пропозіціями застрахування до таксатора товариства І. М. Ротборга, Пушкинська, 31, і до агентів всіх уїздних городів губернії: Бесарабської, Волинської, Київської і Подільської. 4-796 -3

Од контори „Ради:"

17 і 18 мая—на зелені свята редакція „Ради" не працюватиме і через те дальше число газети вийде в середу, 20 мая.

Сміливість дійена і октябриетська.

Серед сучасного думського „безриб'я" досить чималою рибою показався законопроект про старовірів. Почастне питання на фоні всеросійських утисків в сфері релігійного життя набрало першорядної ваги і стало бойовим питанням, на якому стялися думські партії. З одного боку союзники, поміркованні праві, просто праві і майже все духовенство стояли за обмеження старовірческих громад в праві проповідувати, боячись, що инакше вийде „умаленіе правъ господствующей церкви"; і з другого боку центр, вся опозиція і всього-на-всього чотирі (з 52!) духовні особи обстоювали принципи волі віри для старовірів. Більшість зібрали прихильники волі віри; Дума ухвалила забезпечити старовірам волю проповіді, явочний порядок для складання старовірческих громад і право для старовірческого духовенства зватися „священнослужителями", то б то все те, що пропонував законопроект комісії.

Звичайно, трудно було б надавати цій постанові ваги більше, ніж вона того заслуговує, — то б то якогось опізнання думського центра, пересування його вліво і т. и. Просто обмеження старовірів так вже суперечать елементарним вимогам громадського життя і стільки несуть з собою всяких зловжитків (про їх докладно росказав у промові своїй д. Гучков), що обстоювати було б верхом політичної безглуздости. І цим разом думський центр не зважився піти своїм звичайним шляхом слухняности і здобувся на сміливий учинок. Правда, сміливість не висока, бо питання не мало характеру якогось конфлікту між Думою та міністерством.

Зате треба особливо підкреслити становище думського духовенства. Опріч чотирьох особ, що виявили дійсну сміливість, решта або не зуміли стати над свою станову позицію, або ж „страха ради архиерейська" голосувало за такі утиски, що всяку пошану до „господствующей церкви" на нівець зводять. Становище думського духовенства дуже характерне і тим більше вирізняється на цьому бюрократичному фоні щиро-християнська заява священика Ісполатова з трьома товаришами. Це вже дійсна сміливість, а не ота октябристська полохлива, що наперед оглянеться на всі боки та й тоді тільки себе виявляє, коли не добачить ні звідки собі догани.

Темна справа.

Несподівано виникла справа проти посла до Державної Думи, визначного члена к.-д. парії, Пергамента. Міністр юстіції повідомив голову Думи, що д. Пергамента позивають за те, що він, як адвокат, ніби то допомагав ховатися од суду і кари відомій Ользі Штейн. Справу всю збудовано на посвідченнях Ольги Штейн і проти самого Пергамента виставлено тільки якісь непідписані телеграми.

Справа голосна, але—як зазначають петербурзькі газети—вражає своєю несподіваністю і дуже скидається на якийсь шантаж відомої злочинниці. У всякому разі д. Пергамент зараз же подав заяву, що він тимчасово складає свій мандат і виходить з адвокатського стану до своєї реабілітації.

Инакше, певна річ, і не могла зробити людина з такою солідною репутацією, як д. Пергамент. І, певна річ, коли справді маємо діло з шантажем, або з новим замахом на опозіцію в Думі, то він зуміє себе виправдати і перед своїми виборцями, і перед всією чесною Росією. Треба думати, що судовий процес цю темну справу висвітлить.

Денис Січинський.

(*Некролог*).

На днях (14 мая) помер у Станиславові в Галичині один з визначніших українських композиторів, Денис Січинський. Покійний уродився 1865 р. в с. Клювинцях, гусятинського повіту. Бувши учеником гімназії в Тернополі, почав учитися музики ігри на фортепяні. Директор тернопільського музичного товариства, поляк Вшелячинський, замітивши в молодого хлопця визначні музичні здібности, звернув на нього свою особливу увагу і своєю наукою дав Покійному—як це він сам пише в своїй автобіографії (див. „Музичний Календар" за 1905 р.)—підстави до його пізнішої композиторської діяльности. Компонувати почав Січинський ще таки як ученик Вшелячинського, в рр. 1886—7, але його твори з того часу розгубилися між людьми. В 1888 році покійний вступив у львівський університет на юридичний факультет; у Львові зустрівся він знов з своїм учителем Вшелячинським і за його порадою почав далі вчитися музики. Ця наука тяглася до 1892 р.

З того часу покійний кидає університет і загалом все инше і займається виключно музикою. Очевидно, що його матеріяльне положення було через те не найліпше, бо-ж композиторство,—це серед галицьких обставин життя є ніяке становище. Покійний тиняється з місця на місце, живе звичайно в злиднях, хапаючися од часу до часу всяких заробітків. Так в 1893 року дає ініціятиву до заснування „Бояна" в Коломиї, потім заробляє якийсь час музичними роботами у Львові, далі стає за капельмейстра в Дроговижі в закладі фундації гр. Скарбка, вкінці від 1899 р. живе то в Станиславові, то в сусідніх селах, то закладаючи селянські хори, то навчаючи музики в станиславському „Бояні". В останніх роках оселився в с. Лапшині коло Бережан в домі місцевого пароха о. Джулинського, працюючи над оперою „Роксолана". Та тимчасом нервна недуга, яка повстала наслідком такого ріжнородного життя, ставала щораз більша, аж в кінці скосила покійного на 44-му році життя.

Композіції Січинського на російській Україні мало звісні, але в Галичині нема концерту і вечерниць, де не співалися б твори покійного. До найліпших належать композіції його до деяких пьес Франка з „Зівялого Листя". Більшість його творів видана в музичному видавництві станиславського „Бояна"; дещо певне зосталося між паперами покійного, а дещо знаходиться між людьми.

Особисто покійний був людиною оріґінальної артистичної вдачі. Жив „своїм життям", не дбаючи ані про становище, ані про те, що „скажуть люди". В багатших народів таке життя дає ріжнородність вражінь, являється джерелом натхнення і доводить до слави; серед злиденних галицьких обставин воно дало покійному вічні злидні і ранню смерть.

Нехай же вквітчана весною земля прийме його мягко в свої обійми і дасть йому спокій після життевих бурь.

М. Лозинський.

ДЕРЖАВНА ДУМА.

Засідання 15 мая.

Обмірковується далі законопроект про старовірів.

Після истинно-чорносотенної промови Крупенського слово бере докладчик Караулов.

Караулов висловлює протест проти слів Крупенського, що члени старовірської комісії—політикани. В цій комісії було тільки трое представників опозіції, але зате там були Гулькін, Гучков, Звегінцев та иншi. І от ці то люди, на думку Крупенського, хотять пошкодити русскій церкві, русскій вірі й русскій державі! Гадаю, що такі обвинувачення безпідставні. Негарними вважаю й такі способи, як залякування Думи тим, що Державна Рада одначе, мовляв, одкине законопроект. Рада сама знає, що їй належить робити. Ми не повинні забігати наперед, а повинні сказати своє слово.

Промова Вязігіна.

Вязігін гадає, що в більшости промов думських ораторів з приводу старовірського законопроекту виразно бреніла нотка задоволення тим, що православна церква, яку один оратор зухвало дозволив собі навіть прирівнять до порожнього місця, перебуває зараз у безвихіднім становищі. З другого боку, де-які оратори висловлювались у тім дусі, що проектовані заходи, між иншим, і цей законопроект, можуть зменшити відпорну силу православної церкви проти всяких замахів на її могутність. Оратор гадає, що ні перші, ні другі не стояли на справжньому ґрунті. Церква істнує не тільки на землі, а й на небі. Вона не потрібує ніякої допомоги, вона нічого не боїться, ніякі новини для неї не страшні. Небезпека загрожує тільки дітям церкви, православним християнам. Страшенна відповідальність паде не тільки на пастирів церковних, а й на уряд, який повинен обороняти чільне становище православної церкви.

На думку оратора, указ 17 апріля дав те, чого хотіло російське громадянство, власне—щоб представники всіх релігій мали право вільно одправляти й виконувати свій релігійний закон. Тепер старовірам хотять надати якихсь особливих прав, яких не має й православна церква. Тоді порожнім згуком стає обіцянка наших основних законів про те, що православна церква заступає перше й пануюче місце в державі. Шляхом ламання основних законів,—заявляє оратор,—ми за вами не підемо.

Заявивши далі, що праві голосуватимуть проти додатків до урядового законопроекту, оратор од імени правих вносить таку формулу переходу: „Вважаючи необхідним, щоб у згоді з маніфестом 17 апріля було скасовано всі обмеження й утиски, що тяжуть на наших братах по вірі й крови—старовірах; гадаючи, що справа миру й любови причиниться тільки до більшого зросту й до пишнішої слави православної церкви, яка, в згоді з основними законами, повинна одна тільки заступати перше й пануюче місце в державі; висловлюючи, нарешті бажання, щоб помістний церковний собор було в близькім часі скликано для поладнання суперечок і непорозумінь, які ламають церковну едність,—Дума переходить до постатейного обміркування законопроекту".

Промова Гучкова.

Гучков підкреслює, що палка суперечка з приводу старовірського законопроекту вже третій день приковує до себе загальну увагу. До неї прислухається вся Росія, але з особливим напруженням стежать за цією суперечкою наші брати старовіри, розсипані по всіх кутках нашої держави. Чи ви знаєте,—запитує оратор,—що зараз у всіх старовірських церквах і молитовних домах моляться, щоб закон було ухвалено в редакції старовірської комісії? Блискуча аргументація, якою докладчик і члени старовірської комісії підперли свої поправки до міністерського законопроекту, увільняють мене од необхідности промовляти зараз по суті справи. З другого боку, той факт, що противники цих поправок ніяких инших аргументів, окрім пафосу й великих слів, не змогли виставити—також свідчить про слушність уваг старовірської комісії. Не забувайте, що комісія внесла своїх три доповнення не з доброго дива. Ці доповнення вироблені голосами всіх старовірів Росії. Перед вами не просто доклад, а домагання, краще—благання всього старовірства. Даремне запевняли праві, що доповнення комісії інспіровані якоюсь інтригою, ледве чи не еврейською. Старовіри будуть дуже здивовані, коли довідаються, що їхня давня мрія про релігійну рівноправність є продуктом еврейської чи кадетської інтриги.

Боязкість і підозріння адміністративної власти з'ясовується тим, що протягом двох з половиною століть старовірство вкупі з еврейством служили багатим джерелом збагачення, предметом експлоатації нижчої, середньої й вищої адміністрації. Поговоріть з старовірами, й вони вам скажуть, кого вони годували. Не тільки справники й станові, не тільки губернатори, а й генерал-губернатори жили на жалуванні у старовірів. Тепер старовіри раз назавжди хотять скинути з себе це ярмо. Вони домагаються права вільної проповіді.

Пам'ятаєте слова маніфесту 17 октября? — запитує далі Гучков. „На обов'язок уряду ми покладаємо виконання нашого непохитного бажання — дарування людности непохитних основ громадянської волі віри, слова, зборів і спілок". Панове, що з цього виконано? Ви знаєте, що виконано мало, й що на цім ґрунті утворилась атмосфера незадоволености. Ви знаєте, які обвинувачення зо всіх боків сиплються й на уряд, і на нас, народне представництво, за те, що ми баримося з проведенням цих великих прінціпів. Як що ці обвинувачення мають під собою багато підстав, то й ми можемо багато де-чого привести для свого оправдання. В який момент розрухи нас покликано до участи в державнім будівництві, при яких обставинах і з якими силами приступили ми до нього? З одного боку, спорохніла й непридатна для нових завдань стара наша адміністрація, з другого боку — революційний рух, що хотів захопити всі ці свободи й експлуатувати їх на свою користь.

Роскажу вам те, що трапилося недавно, за кілька місяців перед опублікуванням маніфесту 17 октября. Знаєте, що в нашій манчжурській армії було багато старовірів, яким не дозволялось сповідатись і причащатись перед смертю у представників свого старовірського духовенства. Подумайте тільки про ту холодну жорстокість, коли людей посилають на смерть за Царя й рідний край, а після того давали вмірати, як собакам. Довелося оббивати всякі пороги, цілувати замки коло всяких дверей, поки, нарешті, дякуючи ласці московської великої княгині Єлисавети Федорівни, дозвіл салдатам-старовірам користуватись допомогою своїх старовірських духовників не було виклопотано. Од цього факту до указу 17 апріля пройшло всього кілька місяців, але який великий переворот! Ми можемо сказати, що верховна власть зробила своє діло: вона не тільки утворила великий акт, а й акт примирення на щастя своїх підданців.

І от тепер нам, народнім представникам, випадає довести до краю роспочату працю. Чи вистачить у нас поривання, широкого й великодушного, чи вистачить у нас широких обіймів і високого захвату? Панове,—кінчає Гучков,—не просто закон про старовірські громади ми обмірковуємо зараз, не тільки старовірів ми судимо. Ми судимо самих себе. Той присуд, якого ви виносите собі, голосую-

чи в справі цього законопроекту, цей присуд підпише вам і історія (довгі й гучні оплески в центрі й зліва).

Свящ. Ісполатов од імени меншости думського духовенства висловлюється за право вільної проповіді для старовірів.

Бадотіровка.

При постатейнім обміркуванні волю проповіди для старовірів ухвалено більшістю 178 проти 137 голосів.

Явочний порядок одкриття старовірських общин і право представників старовірського духовенства називатись священнослужителями ухвалено очевидною більшістю.

Більшістю 15 голосів постановлено, що перешкодою до виконання обовязків старовірського священнослужителя може служити тільки судовий присуд, звязаний з позбавленням або обмеженням прав.

ПО РОСІЇ.

— **Другий шлюб духовенства.** З Петербургу недавно виїхала додому, в Сібір, депутація священиків. Депутація приїздила, щоб прохать синод дозволити священикам удруге женитися, коли вмре перша жінка. Прибула до Петербургу депутація давненько, але боялася заявитися сразу в синод, а тільки приватно роспитувала де-кого по-за синодом. Ті порадили депутації їхати собі тихенько додому і ждати там, поки не настануть кращі часи: коли не буде в синоді архиепископа Антонія, епископів, близьких до Восторгова, та инших. Депутація так і зробила. Сховала свою петіцію, підписану 172 священиками, і поїхала збірати ще підписи, щоб потім, коли набереться їх багато, подати петіцію вже до Царя. Один з членів депутації оповідав співробітникові „Рѣчи“ про те тяжке становище, в якому перебуває він сам, лишившись після смерти жінки з трьома маленькими дітками. До діток треба няньки, а він боїться її взяти, щоб не викликать осуду серед парафіян. Мусів двох молодших відправити до сестри в другу губернію, а старшого лишив при собі. Прислуги жіночої теж не може держать. Вже кілька років живе він так, що діти десь в другій губернії, а він один з сином бідує на своїй парафії. Священикові дивно, що синодські епископи не можуть зрозуміти простої истини: „Могій вмѣстити, да вмѣститъ“. На думку депутата заборона вступати священикам в другий шлюб не заснована на канонах церковних, а просто держиться на вертости керуючої церкви, яка боїться змінити непотрібний вже закон.

(Рѣчь).

— **Селяне про місцевий суд.** Голова думської трудової групи А. А. Булат одержав низку відповідів на запитання, яке робила трудова група серед селян про місцеві суди. Більшість вказує, що треба як найскоріше запровадити в життя місцеві суди та знищити волосні суди. Самостійною одиницею радять вважати 2—3 з'єднаних волости, де встановлюється камера мирового судді. Багато висловлюється, що маєтковий ценз судді не повинен бути обов'язковим, також не обов'язково призначати суддю з місцевих мешканців. Зазначають потребу участи місцевих людей в ролі постійних засідателів. На запитання групи: які хиби в суді земського начальника, всі селяне відповідають—відтягання справи, несправедливість, небажання добре зміркувати справу, неознайомленність з побутом та звичаями і неприступність начальника. Селяне також вказують, що конче треба дати право вибірати і бути вибранними в судді і жінкам. Це через те, що жінки на селі господарюють нарівні з чоловіками. (Слово).

— **Цензура творів Л. М. Толстого.** Старший син Л. М. Толстого С. Л. Толстой звіряє зараз твори батька письменника, які надруковано в неоднакові часи, з рукописами. Вже з перших кроків С. Л. найшов велику ріжницю між написаним в рукописові і надрукованим. Ця ріжниця виникла з того, що в ті часи, коли друкувалися твори Л. М., цензура викреслювала та зміняла дуже багато з написаного. Потерпіли від цензури не тільки великі твори, але й маленькі, як от „Севастопольскіе разсказы“. Як каже „Гол. Москвы“, слідуюче видання творів Л. М. вийде без пропусків, по першому рукописові. (Рѣчь).

— **„Стая славныхъ“.** Зо слов члена ради „союза русскаго народа“ Баранова „Петерб. Газета“ повідомляе, що головна рада союза складається з 12 членів і 18 кандидатів до них. Треба додати ще двох голов — губернського і городського комітетів. Не вважаючи цього за секрет, Баранов вказав членів її і тих кандидатів, які беруть діяльну участь в праці ради. Крім Дубровина та його товариша Майкова, до ради належать: д-ка Полубоярінова, Мамчіс, Соколов, Дрозд-Бонічевський, члени Держ. Думи Марков 2-й, Березовський 2-й, граф Дорер, Володимеров, священик Богданович, священик Машкевич, епископ Митрофан і Яковлев. Голови комітетів — князь Волконський і граф Коновніцин.

(Рус. Вѣд.).

— **„Анафема“.** „Рѣчи“ з Вологди пишуть, що там недавно виголошено анафему дворянинові І. 25 років. В вивішеній з цього приводу при вході до собору копії революції епископа Нікона говориться таке: „Н. І—ій вперто держиться вірменської єресі і не може на далі вважатись за православного, Властію, яку дано мені, недостойному наслідкові апостолів, Господом Нашим Ісусом Христом і заповідью апостольською відлучаю від єднання з Господом Нашим і вічного спасення, як що він буде нерозкаяним. Анафема. Амінь. Підписав Нікон, епископ вологодський і тотемський“.

— **Лист Григорія Петрова.** Недавно ми подавали за газетою „Руль“ розмову співробітника цієї газети з Г. Петровим. Тепер в „Рус. Словѣ“ Г. Петров спростовує відомости, подані в „Рулѣ“. Петров пише: „Видимо хтось видав д. Кочевому (співроботникові „Руля“) себе замісць мене і наговорив йому багато непевних відомостей. Принаймні, я не бачив д. Кочевого і в словах, які там наведено, почув нове для мене. Перше всього (як це кому цікаво), ні в Італію, ні за кордон взагалі, як сповістив хтось д. Кочевому, я не їду, лишаюсь в Росії. По-друге: ніяких загрожуючих листів від союзників не одержував. Гадаю навіть, що зараз, після виявленого про Дубровіних, Торопових і инших, союзникам і взагалі не до погроз. Хоч відомости д. Кочевого про слідкування за мною союзників, в яких навіть подається призвіще невідомаго мені голови місцевого союзу п. Новоспаського, такі докладні, що вони дуже можливі. Агенти сискної місцевої поліції, дійсно, ходять за мною слідком, але, вперше, я їх всіх знаю в обличчя (публіка мені їх вказуе), а вдруге, це мене ні трішки не турбуе. Скоріше бавить невмінням провінціяльного сиску. Недавно був, наприклад, такий випадок. На роздоріжжі сищик втеряв мене і затурбувався. Тоді я ззаду гукнув до його й заспокоїв: я тут, тут! Сищикові самому стало смішно. Ні, в Твері життя зараз може і мляве, однотонне, але не страшне, і працювать тут, навпаки, дуже добре. Тихо, навкруги города вільна далечінь і Волга... Даремно хтось через д. Кочевого лякае мене і посилае в Італію. В Італії гарно, але тому, хто бачив Італію, вдома як не краще, то потрібніше“.

— **„Не хочу, не буду“.** Дивне оповідають „В.В .“ про священика с. Сиропятинського тобольської губернії. о. Миколая Глушицького. Цей батюшка мав вінчати селянина Мартинова, згодився, взяв гроші, все, як слід бути, а потім, коли прийшли вже молоді до церкви—вперся і заявив, що не буде вінчати. Що не просили—нічого не помогло. Вже й за пивом послали, щоб почастувати о. Миколу, а він одно відповідае: „не хочу, не буду“. Мусіли поїхати до сусіднього села і там при допомозі 25 карб. вговорили священика дати шлюб. Тільки опівночі повінчалися нещасні молоді. Селяне міркують, що це новий спосіб обдирати селян придумав о. Микола.

— **Через жінку.** Миколу Дмітріева, якого взяли на японську війну, жінка вважала вже померщим. Так, принаймні сказали їй в поліції, де вона запитувалася. Поплакала Марія і, помирившись з своею долею, війшлась з робітником Воробйовим. Прожили вони якийсь час. Коли оце несподівано повернувся додому Дмітріев. В Марії прокинулася любов до чоловіка і вона заявила Воробйову: забудь краще мене і йди від мене. Але Воробйов не міг забуть і не хотів іти. Він прохав її, загрожував і нарешті росказав Дмітріеву про свої відносини до його жінки. Той не повірив і хотів вигнати його з хати. Тоді Воробйов випалив з револьвера і поранив Дмітріева. За це його вислали з Петербургу. Тепер він знов вернувся до Марії, яку не перестав любити і почав прохати її йти до нього. Обурений Дмітріев кинувся на Воробйова, але той витяг з кешені пляшку з купоросом і ляпнув у очі Дмітріеву і його жінці, яка підбігла помогти чоловікові. В обох Дмітріевих обгоріли обличчя і вигоріли очі. Їх одправили до лікарні. Воробйова арештовано.

(Г. К.).

Маленький фельєтон.

На сучасні теми.

Ось послухайте, панове,
Я вам пісню заспіваю,
Вибачайте лиш, що тихо:
Я вже звичку таку маю.
Треба знати, як співати,
Щоб догани не дістати!
Щоб придбати більше слави
Між поетами Вкраїни,
Хтось почав чужії вірші
Сміло називать своїми.
Треба знати, як писати,
Щоб більш славоньки придбати!
В наші роки повелися
Юзефовичі, Савенки,
Що містять у чорній пресі,
Всім не диво, побрехеньки.
Треба знати, як брехати,
Щоб підсудним не бувати!
У Одесі, славнім граді,
Чорна сотенька гуляе
Та прилюдно добрим людям
Сміло плечі набиває.
Треба знати, де гуляти,
Щоб циленькі плечі мати!
Хто кохае рідну мову,
Той тюрми цілком жахайся.
Там говорять: „непонятно!..
Брось... по-русски научайся“...
Треба тричі народитись,
Щоб усіх нам мов навчитись!
У Росії е парламент,
Там е й наші, українці,
І плазують вони бідні
Добре по чужій драбинці.
Треба знати, де ставати,
Щоб драбинки не зламати!

Гак.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

— **В українському клубі** сьогодня відбудеться чергова танцювальна вечірка. Початок о 8½ годині вечора.

— **Гулянка на могилу Тараса Шевченка.** На 24 мая цього року український клуб пропонуе подорож у Канів на могилу Тараса Григоровича Шевченка. Можна буде виїхати з Київа у неділю ранком о 10 годині і вернутися вранці другого дня. Рада старшин запрошуе членів українського клуба записатися заздалегідь, не пізніше, як до 18 мая. Записуватися можуть не тільки члени, а й гості клуба і сторонні по рекомендаціях членів клуба. Проїзд в обидва кінці обійдеться 2 карбованці без харчів, за дітей до 10 років платити треба половину На пароході е буфет. Гроші одбиратимуться при підписці. Підписка приймається у економа клубу з 12 до 5 годин що-дня.

— **Іспит в школі М. В. Лисенка.** В неділю, 17 мая, в залі комерційної школи Л. Н. Володкевич, (Рогніденська, 1) в 11 годин вдень відбудеться іспит для учнів музично-драматичної школи М. В. Лисенка по класу співу проф. О. О. Муравйової.

— **Кара на священиків.** За порушення деяких церковних установ київське епархіяльне начальство послало на три місяці в манастирь: священика білоцерківської преображенської церкви і голову васильківського відділу київської епархіяльної шкільної ради о. Рудзського (в Нікольський ман.) і повітового наблюдателя церковних шкіл васильківського повіту свящ. Серговського (в Видубецький ман.).

— **Смертна кара.** 15 мая на Лисій горі виконані смертні присуди київського военно-окружного суду над Іваном Триковою, Корнійом Шкуркою і Петром Калитою.

— **Смертні присуди.** 15 мая в київському военно-окружному суді розглядали справу Михайла Козачкова, Василя Бикова, Івана Цина, Иосипа Грищенка і Панаса Глувковського котрих обвинувачували за розбишацтво. Суд, розглянувши справу, визнав всіх їх винуватими і присудив до смертної кари, постановивши, щоб цей присуд першим чотирьом було змінено.

— **Скасування присуда над засудженими по лубенській справі.** 15 мая в головному военному суді розглядали касаційну скаргу засуджених по так званій лубенській справі Взяткова, Шемета, Левицького і др. Головний военний суд скасував присуд київського военно-окружного суда.

— **Зменшено кару.** Иосипові Брагинському смертну кару змінено на вічну каторгу, а Павлові Сотулі і Прокопові Сонникові—на двадцятилітню каторгу.

— **Затвержено присуд.** Присуд по справі Сергія Сонникова і Антона Мацака, котрих присуджено до смертної кари, а також і по справі Олекси Кащея, засудженого на 10 літ каторги, затвержено.

— **Справа А. Г. Шліхтера.** 14 мая переведено в лукіянівську тюрму А. Г. Шліхтера, засудженого, як відомо, в київському военно-окружному суді на заслання. На касаційну скаргу прокурора головний военний суд не зважив і наприкінці июня або на початку июля д. Шліхтера вислано буде на Сібір.

— **Акциз на гільзи.** 15 мая почали збірати акциз на гільзи та на папір для курення.

— **Анархист** Селенніков, котрого недавно підчас арешту було поранено, зараз почувае себе значно краще. Можна сподіватися, що він вичуняе.

— **Мертве тіло в скрині.** 15-го мая на київському вокзалі, коли одчинили скриню, од якої йшов важкий дух, знайшли в ній мертвого чоловіка ще не старого віку. Скриню цю прислано в Київ з Ростова-на-Дону і послала її звідти якась Іванова. Прибула скриня в Київ ще аж 14 февраля і до цього часу стояла в залізничому магазині серед не відібраних річей.

— **„Порочні“.** 13-го мая одбулось чергове засідання київського губ. присутствія по справах селянських, на якому розглянуто, між иншим—десять справ про виселення 22 „порочних“ по приговорах сільських громад: з липовецького повіту—2 голов., сквирського — 3, таращанського — 6, уманського—6, бердичівського—1, васильківського—3 і радомисльського—1 голов. Присутствіе затвердило приговори про виселання 11 „порочних“, а про 11 чол. приговори скасувало. Разом беручи, це вже од нового року створено приговори про виселання 59 чол., а скасовано про 144 чол.

— **З Київщини. Пожежа.** Вночі проти 10 мая в м-ку Трипіллі, київського пов., мало не цілком згорів великий тартак (лісопильня) київського купця Б. Поліщука. Пожежа, гадають, сталась з підпалу. Шкоди приблизно підраховано на 16 тис. карб.

— **Колишній сахалинець.** На підставі Царського маніфесту в 1904 році до м-ка Білилівки, бердичівського пов., вернувся з острова Сахалина Денис Димович; його було засуджено на 12 років на каторгу за те, що він злегка поранив соцького. В м-ку Білилівці Димовича й приписано до місцевих селян. Тепер колишній сахалинець вдався з проханням до начальства, щоб йому було дозволено служити канцеляристом по волостях, в поліції, у мирових суддів то що, до чого він має хист. (Од власн. кор.).

— **„Гастрольори“.** „Кіев. Вѣстямъ“ пишуть з м-ка Фастова, васильківського пов., що там дуже поширились крадіжки і нема такої ночі, коли б хтось не був обікрадений. Злодії не гребають нічим: ні одежою, ні дровами, ні навіть живністю, а про гроші нічого й казати. Потерпае від цього, як завжди, здебільш голота, бо заможніші люде добре запіраються. До того фастівські „гастрольори“ дуже хитрі та вигадливі. Бувало так, що не маючи спромоги самим одперти

Борцеві.

Як що ти вивчишся писати
І для народу працювати,
І станеш вже його співцем;
Як твоя пісня пролунае
По всій країні й заспівае
Про те, як тяжко буть сліпцем
І буде кликать до роботи
Усіх, хто жив, не знав турботи
І був в житті живим мерцем;
Як що твое вогненне слово
Розбудить все, що е живого,
І уквітча тебе вінцем;
Як станеш ти на сходи слави,
Забудеш всі пусті забави
І будеш жити для ідей—
Тоді назад ти не вертайся,
Із сходів слави не спускайся,
Не пригортайся до людей,
Бо люде—то лихії змії—
Отруять всі твої надії,
Розірвуть серце на шматки.
Чужі од тебе одсахнуться
На ворогів всі обернуться...
А твої друзі—залюбки
Сміяться будуть над тобою...
І підеш ти од них з журбою,
Позбувшись всіх своїх засад.
Іди ж вперед, іди до слави,
Забуть утіхи і забави
І не оглядуйся назад!..

Автоном Худоба.

3 мая 1909 року.

Казки справжнього життя.

День третій.

Ще „законний порядок“.

— Оце ви вчора, пане лікарю, росказали, як не могла людина шлюб узяти, не знавши законного порядку,— мовив Булавка; а я вже хіба почну нинішний день з того оповідання, як не могли поховати людину без „законного порядку“.

Був у нашім містечку цадик, дуже знаменитий. Треба ж вам знати, що цадик у жидів поважається мало не як святий: до його приходять по раду во всякими справами: як задумав хто комерцію яку велику, то питае цадика, чи пощастить йому з нею, і як суперечка яка чи позов, то йдуть до цадика на суд; і як жінка яка бездітна, або як недужий хто тяжко, то приходять просити цадикової молитви й поради, і листами просять його з дальших місць, і телеграмами—при негайних справах—оттак, як було у руських з Іваном Кронштадським. Бувають цадики більші й менші. А отой, що я про нього хочу росказати, був великий, знаменитий; досить вам сказати, що де-які побожні жиди так шанували його, що цілували слід колес його, коли він їхав.

Отже той цадик, людина вже літня, що ввесь свій вік просидів над талмудом та иншими святими книгами, одного разу взяв та й вмер.

У містечку, як в улику, загуло і заворушилось усе: і на вулицях, і на майдані народу, як комашні кишіло, а що вже перед цадиковою домівкою, то такий натовп стояв, що й пройти ніяк неможна було. Плачуть, стогнуть.

Якимсь дивним чином зараз прочув про цю подію становий, що жив верстов за тридцять од того містечка; а прочувши—зараз і поїхав туди.

Приїхавши—побачив той небувалий розрух, тай питае, ніби нічого не знае:

— А що це у вас сталося?

— Ой, ваше благородіе! Таке нещастя! Таке нещастя... Цадик умер...

— Умер? Гм... Правда, що для вас це нещастя. Ну, що ж робити? Воля Божа.

— Ой, воля Божа! Покарав нас Бог за наші гріхи! Прогнівався Бог!..

— Та-ак... протяг пристав. Ще не ховали?

— Зараз ховають.

Треба ж знати, що у жидів покійника ховають дуже скоро, иноді ще навіть не застигне; довго держати його закон їх не дозволяе.

— А він же здаеться не слабував?—питае становий. І не дуже старий був...

— Не слабував довго. А ще міг би прожити, як би Бог хотів... Живуть і старіші.

— Ото ж то, бачите,—задумався становий; ви не поспішайте ховати; невідомо, від чого він умер. Ховати неможна.

— Чому не можна? Вусис?

— Не можна: закон не дозволяе. Хто його знае, може він якою наглою, не своею смертю помер? Я не можу дозволити ховати, поки повітовий лікарь не приїде; треба буде різати його, щоб дізнатись, од чого вмер.

— Помилуйте, ваше благородіе! Господин пристав! Що ви кажете? Бійтесь Бога! То ж так, як святий! Уся губернія його знала! Як його поважали! Де ж би хто і в думку взяв смерть йому заподіяти, віку вкоротити! Що ви кажете, бійтесь Бога!.. Вус зугт-ер?

— Не можна!—розвів руками становий. Закон такий, нічого не вдіете!

І поїхав у волость на спочинок.

Треба ж вам знати, що у жидів уважаеться за страшенне споганення покійника, коли його ріжуть, патрають, хоч би це був найостанніший харпак, приблуда; а що ж уже казати, коли це мало не святий, знаменитий цадик!

Лемент у містечку знявся нечуваний; жінки аж волося рвали на собі; старі, поважніші жиди зібрались на нараду у сінагогу, знявся страшенний гармідер і чим-раз голосніше з того галасу вирвалось слово: „бацул“ *). Нарешті після тої наради у волость до станового пішла депутації — три найповажніші містечкові купці.

— Що скажете?—зустрів їх становий.

— Ваше благородіе! Ми від цілого містечка прийшли вас просити, щоб ви нам такої кривди не робили... Ми вас дуже просимо... просимо... і будем дуже дякувати... дякувати...

— І не просіть, і не дякуйте, бо не можу. Закон такий, розумієте?

— Ми розуміем, чому ні? Ми закон знаемо...

— Ну, то як знаете, то ось що я вам скажу: коли б я навіть дозволив вам поховати, — бо ви знаете, що я вам не ворог і не люблю людям прикрости робити,—то все одно, як довідаеться про це начальство,—справник, прокурор,—то можуть потім звеліти з могили його викопати, цадика вашого, і все ж таки різати і патрати. А мені з того таке лихо було б за те, що дозволив поховати, що *я б залюбки двісті карбованців дав, щоб того клопоту не знати.* Розумієте?

— Двісті карбованців!? — жахнулись жиди.

— А що ви думаете?—здивувався становий. Як би це був який простий бідолаха, балагула який, чи швець, чи возивода,—то байдуже; на це ніхто й уваги не звернув би. А то ж цадик! Ще хто, боронь Боже, подумае, що я хабаря взяв за той дозвіл. Дайте мені покій, бо не можу. Ніяк не можу.

—Ваше благородіе! Змилуйтесь! П'ятдесят...

— Га?

— Сто...

— Що?

— Півтораста...

— Дайте мені спокій!—сердито обірвав становий. Сторож!—гукнув він у сіни.

Виглянув з дверей волосний сторож.

— Скажи зараз запрягати. Ідіть ви собі з Богом,—звернувся він до „депутатів“, — я мушу зараз їхати до справника, а завтра вернуся сюди з повітовим лікарем.

— Ваше благородіе! Ну, нехай вже буде так.

Один з „депутатів“ чогось покрутився коло стола, де лежав картуз станового. Потім становий взяв картуз, покрутив його в руках і... поклав руку в кешеню та добув табачницю. Закуривши цигарку, він усміхнувся з-під уса і промовив так:

— Ну, Бог з вами. Я вам перешкод робити не буду і не хочу. Зараз поїду до справника, бо це така справа, що його конче треба сповістити; то вже буду просити його, щоб і він вам перешкоди не робив. А ви знаете—він чоловік твердий і закону добре глядить. Таких людей *на сотню*—один,—натиснув він, моргнувши вусом.

„Депутати“ переглянулись і щось нишком прошварготіли проміж себе.

— Ваше благородіе!—почав один з них. Може б ви вже... самі од себе його просили... за одним разом... Ми ж такі бідні... нам тепер таке горе...

— Ні, не можу я нічого без справника. Не моя сила. Попробуйте, попробуйте, поїдьте самі, попросіть його. Може вам лехче так буде,—усміхнувся він.

— Ой ні!—жахнулись жиди. Де вже нам!.. Просіть ви... Ми вже знаемо.

— Я, кажу, просив би його, та твердий він чоловік,—мовив пристав.

— Ми розуміемо!—поспішив один „депутат“. Тільки ми не знали... Ви може трошки почекаете... Реб-Лейзор, махт а льойф, гіхер!... *). Він зараз вернеться...

— Добре,—згодився становий.

Реб-Лейзор побіг.

— То вже можна тепер ховати?—спитав один з „депутатів“.

— Можна. Ховайте. Та не дуже язиками теліпайте, бо собі ж напитаете лиха. Як би що та до чого, то й з могили викопують покійників і патрають. Хіба не знаете?

— Знаемо, як же!

— Ну, то ж бо то!

Реб-Лейзер вернувся червоний, задиханий.

— Ваше благородіе! До вас лист,— сказав він, подаючи куверту.

Становий роспечатав, подивився.

—Добре,—сказав він.—Ідіть з Богом.

. . . . . .

Не відомо тільки, чи „просив“ становий справника, чи може й не просив.

М. Пилипович.

*) Заплатити.

*) Реб-Лейзор, біжи, та швиденько.

двері, щоб залізти в хату чи що, вони стукались до прислуги й видавали себе за когось з домашніх.

З Поділля. Кінь убив хлопця. 8 мая в с. Демидівці, ольгопольського пов., в економії кінь убив хлопця. Покійник спіймав трое коней для своїх товаришів, а потім хотів піймати й для себе. Схопив він коня за хвоста, а кінь ударив задніми ногами і хлопець так і повалився. Забрали його додому, висповідали, а до вечора він і Богу душу оддав. (Од власн. кор.).

З Холмщини. Московські книги молитовні за-для католиків. 1906 р. після того, як вийшла відома енцикліка папи римського що до вживання по костьолах на Литві й Україні-Русі мови місцевої людности в додаткових службах по католицьких костьолах, при св. синоді була утворилась спеціяльна комісія для перекладання католицьких молитов з польської мови на московську та для пристосування ще молитов і книг московською мовою до католицької служби. Але комісія ця вже 1907 року спинила свою працю. Тимчасом православні духовні консисторії з України й Холмщини домагаються, аби діяльність комісії було знов поновлено і таки доведено до краю роспочату справу. Та заходи ці стрічають усяку оцінку. Газета „Свѣтъ", напр., виступає проти цього. „Звертаємо увагу на те,—пише вона,—що за перекладання католицьких книг на московську мову клопочуться церковні інституції—консисторії та комісія при св. синоді. Заходи проти спольщення—річ добра, але ж не варто в таку справу втручатися духовним властям".

Слід пригадати, що таку саму спробу видання католицьких молитовників московською мовою уже робив гр. Муравйов за-для литвинів та білорусів, але воно так нічим і кінчилось.

З Полтавщини. На пам'ятник Т. Шевченкові. У фонд на збудування памятника Т. Шевченкові у Київі до полтавської губ. земської управи надійшло: 47 карб. 50 коп., зібраних офіцерами 5-го Сібірського іркутського полка в Ново-Миколаївці, томської губ., і 436 карб.—чистого прибутку од Шевченківського вечора в г. Єлисаветі 18 апріля сього року.

Подивились! З г. Миргороду нам пишуть: 28 апріля у нас був ярмарок. На цей ярмарок з'їздиться чимало людей з округа. Приїхали люде й з с. Вергунів, хорольського повіту, та трохи покапились, то й ярмарку не було ще. От і надумали вони поки що піти оглянути місцеву земську художествено-промислову школу імени Гоголя, де виробляються всякі цікаві кустарні речі. Пішли, питають дозволу, а п. завідуючий тільки пообіцяв їм та й не вийшов більш сам. Ця пригода дуже прикре справила враження на селян. „От тобі й подивились!—казали вони.—А тут же й наші копійки є. Хоч би пустили глянути, що вони за їх роблять"...

За спаш. На ніч проти 5 мая з с. Красної Слобідки, роменського повіту, дід М. Стадник і ще сім инших односельців повели пасти коні на сінокіс ольшанської сільської громади, лебединського повіту. Але як останніми часами ольшанцям не раз уже робились спаші, то вони й стали об'їздити вночі свою землю. От вони й наскочили на діда Стадника та инших, коли ті спали. Не довго думаючи, ольшанці заходились їх бити дрюччям, і старого Стадника так побили, що він швидко Богові й душу віддав. (П. Г.).

Повісив батька. Торік в апрілі місяці в с. Попівці, костянтиноградського пов., було поховано місцевого селянина Нестора Гончара, який якось нагло помер. Поховано його було в той самий день, як він умер, без батюшки; про наглу смерть його нікого не повідомлено. Це здалося людям непевним, тим більше що з ранку старого бачили здоровим і за роботою, а на мертвому помітили на шиї якусь червону смугу. Стали гомоніти, що це Харитон, покійників син, повісив батька, бо вони сварились за ділянку майна. Виникло слідство і справді виявилось, що син повісив свого батька. Харитон признався, що це він зробив із сусідою своїм Аврамом Бугаєм. Харитон зайшов перший до хати і схопив старого за руки, а за ним ускочив і Бугай, узяв з кілка шматок мотузяного черезсідельника й подав Харитонові, а сам узявся держати за руки старого. Харитон зачепив батька черезсідельником за шию й повісив до сволока. Після цього Бугай пішов собі до дому, а Харитон сходив до сусідки й сказав, що батько повісився. Сусідка порадила йому про це нікому нічого не казати. (П. Г.).

З Харьківщини. Дім братської дружини. Таке товариство істнує в г. Харькові. Мета його, як повідомляє „Юж. Край", давати захист та підмогу дітям тих салдат, що полягли та поранені на війні, а також содержувати безпритульних та жебрацьких сиріт у Харькові й на Харьківщині—і хлопчиків і дівчаток усіх сословій. 9 мая під проводом віце-губернатора Стерлічова одбулися чергові загальні збори. На зібранні було 66 членів т—ва. З фінансового звідомлення видко, що т—во зараз має 8.350 карб. 95 коп. готових грошей, а разом з тими, що є на стороні—коло 10.000 карб. Т—во це виникло з ініціятиви А. Тямина.

З Херсонщини. Прохання параходних власників. Дуже скрутне становище з параходством та сплавом на Дніпрі примусило параходних власників у Херсоні звернутися з телеграмою до голови Державної Думи, прохаючи собі поради. „Водяні путі забуто,—скаржаться вони,—асігновки на їх незначні. Ми дуже прохаємо взяти на увагу планомірну систему поліпшення рік, яку виробили порайонні комітети, та необхідність урегулювання тарифних ставок для під'їздних путів до рік, надто від дінецького та криворіжського гірнопромислових районів". (Г. М.).

Скрута. З тираспольського пов. надходять дуже невеселі звістки про ростину на полях, надто про озимину й випаси для скоту. Дощів нема. Останній був ще вночі проти 24 апріля, та й то під ранок пішов снігом. Далі завіяла холднеча. А тепер знов страшенно пече, та ще й вітри бувають. По-де-куди посіви пропали зовсім і їх пересівають на кукурузу. Поки-що пересівається тільки озимина, і як що з тиждень не буде ще дощу, надії навіть на середній урожай озимини не буде. Озимина ледве знялася на четверть, як уже стала викидати колос. Трохи краща ярина, але й їй треба дуже дощу. Пасовиська геть чисто вигоряють. Сінокоси так саме од посухи пропадають. Одна тільки кукуруза поки-що й гарна. (Т.-П. Г).

З Кубані. Переселенці. Що-дня через ст. „Тихоріцьку" на Царицин проходить один поїзд з 36 вагонів переселенців у Семиріченську та Семипалатинську області. Худі, змарнілі, стомлені переселенці тяжке враження справляють; не можна дивитися на їх без жалю. (Н. З.).

Українці в Галичині.

В науковому товаристві імени Шевченка. 13 мая на засіданні історично-філософичної секції професор Нобелівського інституту в Стокгольмі Альфред Єнзен прочитав доклад на тему „План студій над мазепинцями".

(Діло).

Побільшення кари. Як наслідок протеста прокурора в справі Ярослава Мончаловського, засудженого за шпіонаж на користь Росії на 3 місяці до тюрми, кару йому побільшено і тепер має він відсидіти в тюрмі цілий рік.

(Діло).

Побреханьки польських газет. 10 мая члени львівського українського товариства „Сокіл" впорядкували гулянку на Чортівській Скалі, щоб там подихати чистим повітрям та побавитися. Того ж таки дня в газеті „Slowo polskie" повідомлялося вже orbi et urbi, що „гай—ідуть оглядати місце zniszczenia своїх братів". А другого дня в тій же таки газеті можна було прочитати, що „кілька гайдамаків вилізли на шпиль скали і пробували звалити звідтіля хрест... Пробували і другий раз, і хто знає, що б після тої спроби настало, коли б поблизу не було кільканадцять поляків". Такі звістки подає вшехпольське „Slowo polskie" своїм читачам,—звістки, в котрих і зерна правди немає. Але очевидячки не треба бути й вшехполяком, щоб повірити цим дурницям, бо також передрукували ці вигадки і „Dziennik polski" і „Kurjer Lwowski".

(Діло).

Студентський страйк у львівськім університеті і українське студентство. Недавно відбувся у львівськім університеті страйк студентів всіх відділів, який протягнувся три дні. Як причину страйку, студенти виставляли те, що уряд не будує нової каменици для львівського університету і не побільшує числа служащих в університетській бібліотеці, через що багато студентів не мають змоги користуватися бібліотекою. Українські студенти львівського університета зайняли свою окрему позицію що до страйку. Зійшовшись на довірочні збори 12 мая і розглянувши справу, вони, після реферата ст. Замори і гарячих діскусій з приводу його, прийняли такі резолюції: українське студентство львівського університету, зібравшись 12 мая року 1909 в справі страйку, організованого польським студентством, і припиненням університетськими властями лекцій, ухвалило: 1) не входячи в meritum справи, протестувати проти блокування університету 12 мая з боку польського студентства, а заразом і проти припинення лекцій з боку університетського уряду; 2) поділяючи погляди загального віча українських студентів 16, XI, 1907, найбільшою хибою львівського університета визнає напруження національних відносин, яке вже кілька літ гальмує нормальний хід науки; цю ненормальність можна усунити тільки в такім разі, коли буде засновано самостійний український університет, а через це українське студентство ставить урядові рішучі вимоги: а) негайно відокремити українські кафедри в одно ціле; б) заснувати потрібне число нових українських кафедр; 3) протестувати проти заснування нових польських кафедр тоді, коли ще не засновано обіцяних українських кафедр; 4) закликати український парламентський клуб вжити всіх можливих заходів для того, щоб ці вимоги українського студентства було заспокоєно; 5) вислати до ректора депутацію з протестом проти блокування університету і припинення лекцій, а також і з домаганням відчинити університет. (Діло).

З життя галицьких артистів. Відому співачку української трупи Стадника, д-ку Лопатинську, директор німецького оперного театру в Чернівцях запрошує до себе на зімовий сезон. Черновецькій людності дуже сподобався спів та гра д-ки Лопатинської під час останнього перебування трупи Стадника в Чернівцях в апрілі місяці біжучого року. Ходять чутки, що д-ка Лопатинська згодиться на цю пропозіцію.

В Борщеві 21 мая відбудеться урочисте відкриття „Народного Дому". На зборах з приводу цієї події буде виголошено кілька рефератів: 1) „Про повстання і розвій інститута „Народний Дім" в Борщеві",– д-ра Д. Савчака і 2) промова посла з борщівського повіту д-ра Теофила Окуневського. Того ж таки дня у вечері в залі „Народного Дому" відбудеться концерт в память 48 роковин смерти Тараса Шевченка. Програма така: 1) Вступне слово.—2) Бортнянський. „Блажен муж", виконає мішаний хор.—3) Zaręba. Pożegnanie Ukrainy". —4) Шевченко—Воробкевич. „Огні горять", виконає мішаний хор.—5) Шевченко. „Розрита могила" 7) Ветховен. „Соната".—8) Лисенко. „Пливе човен", виконає мішаний хор.

В Перемишлі склався окремий комітет, який поставив собі за мету збірати гроші на пам'ятник Т. Г. Шевченкові.—В февралі, марті і апрілі товариство Петра Могили організовувало тут що-неділі відчити. На ці лекції ходила здебільшого інтелігентна молодь, менше бувало інтелігенції старшого віку; робітників і міщанства, на жаль, майже зовсім не видко було на відчитах товариства, хоч платня була невелика. На літній час товариство Петра Могили припинило свою діяльність і тільки з осени знов роспочне її, організуючи популярні віучити.

Українці на Буковині.

З життя духовенства. Цікавий наказ розіслала недавно православна консісторія до всіх священиків з приводу того, що уряд звернувся до неї з пропозіцією побільшити таксу за ріжні треби. Річ у тому, що ще й до цього часу для православних священиків (правда, на папері тільки) обовязковий патент про платню за треби, виданий імператором Йосифом II ще аж року 1786. Консісторія не згодилася побільшити платню через те, що людність українська, котра має по цій таксі платити, бідна. Уряд не обстоював після цієї одповіді за свою пропозицію, але висловив бажання, щоб консісторія вислала усім священикам наказа, котрим заборонила б їм вимагати від парафіян за треби більшу платню, ніж яка припадає їм по патенту імператора Йосифа II. Консісторія так і зробила. Та цей наказ мало поможе, бо велика частина буковинських православних священників дере з своїх парафіян за ріжні треби надзвичайно велику платню, так що люде часто мусять платити, наприклад, за похорони не 2—3 корони, як це належить, а корон 100—200. А як бик звик, то так і риче, каже примовка. Через це то й не можна сподіватися полекшення для селян од цього наказу консісторії.

(Од вл. кор.).

Економичне життя України.

— **Пасішники на Вкраїні** всі сього року дуже скаржаться на своє скрутне становище. І з Волині надходять звістки, що бжоли з зімівлі там повиходили дуже кепсько. А тут ще холоднеча, перги неможна брати. Бжоли в холод у двічі більше меду їдять. Кільки днів було з ранку ясних, гарних, але потім пройшла гроза та сніг і всі бжоли, що повилітали були з вуликів, погибли од холоду.

— **Акціонерна хроніка.** Бельгійське товариство для експлоатації машинобудівельного й котельного заводу Альберт Нев, Вільде й К⁰ в Таганрозі мало за 1907/8 р.: приб. 1.704 карб., осн. кап. 3 м. фр. Бельгійське т-во Прохорівських кам'яновугільних копалень за 1907/8 р.: сальдо втрати 4.052.616 фр., осн. кап. 8 м. фр., обл. кап. 8.089 т. фр. Т-во цукроварні й рафінерії „Збру..." за 1907/8 р.: приб. 8.867 карб., осн. кап. 350 т. к. Бельгійське т-во негорючих і ганчарних виробів у Криничній на Дінці за 1907/8 р.: приб. 53.898 карб., див. 3%, осн. кап. 450 т. к. Т-во Маловисківської цукроварні за 1907/8 р.: сальдо втрати 602.040 карб., осн. кап. 800 т. к.

— **Робітничий кооператив.** Серед групи київських робітників виникла думка організувати у Київі робітничий кооператив. На перший час хотять тільки поодкривати товариські крамниці в околицях города, в робітничих кварталах.

— **Розвиток сільської кооперації** на Вкраїні набірає все більших і більших розмірів. Ось, напр., про Полтавщину довідуємося, що в де-яких повітах там функціонують пересувні агрономичні курси, на яких тямущі агрономи читають лекції з сільського господарства, а поруч з курсами в напрямі інтенсіфікації сільського господарства працюють і кредітові т-ва та сільськогосподарські земські склади. Практика утворила надзвичайно зручний спосіб, що дозволяє об'єднати всі заклади в один організм, що безперечно не може не одбитись як найкраще на єдности й планомірности загальної праці. Все засновано на умові кредітового товариства з земським сільськогосподарським складом і агрономом. Дякуючи цьому, дрібний господарь купує рекомендовані агрономом знаряддя в земському складі, виплачуючи за них за допомогою позички в кредітовім т-ві. Ця позичка не видається дебіторові на руки, а записується т-вом просто на рахунок земського складу. Такий порядок служить доброю запорукою вчасної уплати позички, бо особисті прикмети дебітора, його сумлінність і акуратність потверджуються земством, а сама форма позички служить запорукою, що вона піде на корисну справу. Порада спеціяліста утворює для кредітового т-ва певність, що позичка буде використована раціонально, збільшить прибуток хлібороба й дасть йому змогу вчасно спзатити позичку. Одночасно ця комбінація вигідна ще в більшій мірі для земських складів і для самих хліборобів: першим вона дає змогу дуже поширити свою діяльність, а для останніх часто-густо являється єдиним способом вибитись з нужди й поліпшити свій добробут.

Не меншої уваги заслуговують також і сільськогосподарські гуртки, засновані в Полтавщині на зразок західно-европейських. Зараз число гуртків досягає 1.000, а число членів—40.000. В кременчуцькому районі зараз немає ні одного села, де не було б такого гуртка. Одночасно осягнено значних наслідків у справі поширення кращого насіння, знаряддя й штучного гною. Помалу розвиваються й ревизії господарств. Ці ревизії не тільки вплинули на поліпшення техніки й організації господарства, але також причинились до проведення багатьох меліораційних праць і до народження цілої низки нових галузей господарства.

— **Робітники в дінецькім басейні.** Недавно видлний „Сборникъ стат. свѣд. о каменноуг. и антрацит. пром. донецк. бас. въ 1907 г." наводить, між иншим, дуже цікаві відомости про лікарську й просвітну допомогу робітникам. Виявляється, що на лікарську допомогу робітникам усі камьяновугільні й антрацітові підприємства басейну витратили в 1907 р. 1,04 мил. карб., що дає на кожне підприємство, пересічно, 8,3 тис. карб. Далі виявляється, що на камьяновугільних та антрацітових копальнях дінецького басейну одна лікарня припадає на три рудники й один прийомний пункт на два рудники. Хворі робітники протягом року поділялись так: стаціонарних 18.103 душі, амбулаторних 460.610 душ. З них од нещасливих випадків слабувало 39 041 душ., а од загальних хвороб—408.751 душ. Що до робітничих шкіл у дінецькім басейні, то пересічно одна школа припадала на два підприємства. Утримування одної школи коштувало підприємствам у 1907 р, 2.731 карб., а в 1903 р. 1.798 карб.

— **Банкротство.** У Полтаві банкротства торговельних фірм не вгавають. Отсе знов збанкрутувалась велика галантерейна фірма Мостового.

— **Артіль кустарів.** У Почаїві, на Волині, організувалась цікава артіль кустарів, що зветься „Артель кустарей почаевскаго союза русскаго народа". Артіль ця головним чином виробляє рями та кіоти всякі.

З життя „Просвіт".

∞ **Загальні збори київського т-ва „Просвіта"** відбудуться 19 мая в українському клубі. Початок зборам у 5½ годин. Усіх членів і кандідатів на членів т-ва просять прибути.

∞ **Дар київській „Просвіті".** Покійна українська письменниця Марія Олександрівна Марко Вовчок перед своєю кончиною одказала той хутір, де вона прожила свої останні дні, на користь якої небудь просвітної української інституції. Чоловік покійної письменниці, д. М. Лобач, порадившись з де-якими українськими діячами, виконуючи волю своєї покійної дружини, сповістив цими днями київську „Просвіту", що він передає хутір Марка Вовчка у власність українського товариства „Просвіта" у Київі, заснованого в пам'ять Т. Шевченка. Єдиною умовою при цьому д. Лобач ставить ту вимогу, що могилу похованої тут письменниці товариство мусить доглядати і содержувати так само, як це робить зараз сам він.

Хутор Марка Вовчка—займає 600 квадр. саж. землі за 4 верстви од м. Нальчика (Терської області) в чудовій горяній місцевості, куди на літо приїздять люде, стомлені, слабі на серце та на всякі грудні хвороби лічитися цілющим горяним повітрям. На цьому хуторі року 1906 засажено фруктовий сад (до 60 фруктових деревин) та всякі декоративні рослини, поставлено два будинки з цегли, сараї, погріб і т. и. Опорядження всеї садиби коштувало до 3000 карб. Але цінність всього хутора значно більша і згодом запевне все зростатиме, бо м. Нальчик з кожним роком набуває все більше значіння, як курорт—горяна станція.

∞ **Т-во „Просвіта" в Баку** впорядило 7 мая вечір, присвячений пам'яти Т. Шевченка. Вечір одбувся в залі бакинського зібрання комерційного флота. Виставлено було „Назара Стодолю" з участю д-к Сорокиної, Степанової, Вакуленко; д.д. Бережняка, Геращенка, Зінюка, Лизогуба, Ряснянського. Далі був концерт з участю д-ки Степанової, д. Шефтеля і хора під орудою Ф. Владимирського. По концерті були танці. Вечір одбувся досить добре. Дуже сподобався глядачам справді гарний хор (мішаний).

За кордоном.

СЕРБІЯ.

Революційний рух. Віденські газети мають звістки, що сербський уряд збірається подати на розгляд до скупщини законопроект боротьби з південно-славянською революційною пропагандою, напрямленою проти обох сербських дінастій. Зараз після того, як сербському урядові не повелося зо справою Босній й Герцоговини, республіканська пропаганда в Сербії дуже поширилася, і це не аби-як турбує урядові кола. Популярність Карагеоргієвичів у Сербії зараз, як сповіщають ті самі газети, не більша од популярности Обреновичів на передодні катастрофи 1903 року.

Кажуть, що законопроект, який єсть думка подати в скупщину, радить всілякі репресії проти республіканських та революційних організацій. У Відні й Будапешті дуже уважно стежать за успіхом сербської революційної пропаганди.

ТЕЛЕГРАМИ

(і останні вісти з газет).

Діяльність уряду та адміністрації.

МОСКВА, 16. Губернське присутствіе викреслило з виборних списків земських гласних бувшого голову першої Державної Думи.

ПЕТЕРБУГ, 15. Кабінет міністрів ухвалив сповістити всіх, хто братиме участь в полтавському святкуванні, що там не буде допущено ніяких політичних демонстрацій.

Градоначальник не дозволив Гр. Петрову приїхати до Петербургу на кільки годин, щоб побути на похороні тестя.

Рада міністрів виробила правила, що бронірують военні та морські кредіти. Правила буде видано в порядку верховного управління.

Позбавлено посади професора военно-медичної академії Кириченка через те, що він, бувши завідуючим академичною бібліотекою, відмовив, передилачувати чорносотенні видання.

Смерть депутата Державної Думи Пергамента.

ПЕТЕРБУРГ, 16. Несподівано вмер член Державної Думи Пергамент.

Судові справи.

ХЕРСОН, 16. Прибув член ради міністра внутрішніх справ, щоб зробити слідство з приводу скарг, поданих до міністерства, на діяльність де-яких адміністративних урядовців.

ПЕТЕРБУРГ, 15. Сенат не зважив на касаційну скаргу Пурішкевича, присудженного до арешту на місяць за образу Философової.

Міністр юстиції, на підставі ст. 20 і 21 статуту Державної Ради, повідомив голову Думи про те, що члена Думи Пергамента віддано під суд по ст. 14, 1681 та 294 карн. статуту. Обвинувачують його в тім, що він вкупі з адвокатами Базуновим та Аронсоном, умовившись між собою, з метою приховати від суду Ольгу Штейн, яку було обвинувачено в шахрайствах, підлогах та розтратах, дали їй змогу втекти за кордон. Пергамент, знаючи, де саме пробуває Ольга Штейн, по умовній адресі посилав їй телеграми і допомагав втікати, замість того, щоб повідомити власти. Такі вчинки слід визнати навмисним переховуванням злочинця і повинні бути покарані. До повідомлення міністра юстіції додано величезну постанову судового слідчого. Постанова ця обґрунтована виключно на посвідченнях Ольги Штейн та Шульца та на непідписаних телеграмах, ніби то посиланих Пергаментом. Справа викликає здивування своєю несподіванністю і робить враження шантажу з боку Штейн та к⁰. Пергамент заявив, що він відомовляється бути в числі адвокатів і подає заяву про те, щоб часово його виключили з Думи.

Головний военний суд в справі про підготовлення замаху на пограбування каси Імператорських театрів, вислухавши протест помішника военного прокурора проти виправдуючого присуду над доктором Корнільевим та касаційні скарги шістьох, присуджених до каторги, протест і скарги одкинув.

Так само сенат не зважив на протест товариша прокурора на присуд присяжних засідателів, що виправдали в Олександровському, на Катеринославщині, Караманова, якого судили за замах на вбивство товариша прокурора симферопольського окружного суду Карбовського.

Славянський з'їзд.

ПЕТЕРБУРГ, 16. На денному засіданні обмірковувалось питання про встановлення нормальних російсько-польських стосунків. Дебати не скінчено й відсунено до дальших зборів. Увечері на честь славянських гостей було впорядженно пишний обід, на якому було багато членів Ради, Думи, учених, письменників. Виголошено багато промов.

З'їзд старовірів.

НИЖНИЙ-НОВГОРОД, 16. Закрився з'їзд старовірів. Зроблено постанову приняти з православної церкви вікарного єпископа, не засновувати парафіяльних округ за браком священиків, заснувавши курси начотчиків та початкові школи відповідно до вимог старовірства, для чого скласти просвітний фонд з просвітних жертв, та фонди—церковний, благодійний та на удержання ради.

Сільсько-господарські курси.

НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ, 16-го. Одкрито шеститижневі районні курси сільського господарства. Слухачів коло 40 душ.

ТУЛА, 16. Єфремовське земство організує в трьох пунктах повіта курси навчання селян сільському господарству, садівництву, бжільництву. На удержання курсів земство даватиме що-року по 4830 карб.

Труси та арешти.

ПЕТЕРБУРГ, 16. Вночі, під 15 мая, в Петербурзі заарештовано Филонова, що втік з каторги і зробив кілька грабіжок, вбивств та підпалів.

ЛОДЗЬ, 16. Заарештовано 4-х за вбивство робітника на партійному ґрунті.

БАКУ, 16. Заарештовано начальника бакинської тюрми Валієва, якого обвинувачують у службовому злочині.

ТИФЛІС, 16. Затримано злочинця, що втік в 1908 році з метехської тюрми. Підчас арешту в нього відібрано силу патронів, револьвери та прокламації. По дорозі до тюрми заарештований, поранивши двох городових, кинувся в Куру й утонув.

ОДЕСА, 16. Затримано трьох, що збували та одного, що фабрикував хвальшиві гроші.

САРАТІВ, 16. Затримано злочинців, що 9-го мая в балашовському повіті пограбували поміщицю Хотяїнцеву, а потім убили її, стражника та прикащика. Пограбоване добро відобрано назад.

Напади та вбивства.

ВЛАДИКАВКАЗ, 16. Біля Сурхохи, коли одбірали у місцевої людности зброю, вбито двох інгушів, які стріляли у військо. Все село Апієво, назранської округи, в якому було 40 осель, з приказу намістника, виселено до грозненської округи. Знищено належний Апієву хутір Царх, в якому одряд війська застукав шайку абреків, причому підчас перестрілки вбито 3 розбійників, в тому числі отамана шайки бека султана Ганієва, та двох поранено. З козаків убито двох та поранено одного.

Пошесть тифу.

ХАРЬКІВ, 15. Тиф у Харькові все розгоряється. Число зарегистрованих слабих дійшло до 2000. По лікарнях та часових бараках повнісенько. Управа звеліла містити слабих по деяких городських школах. Рада університета на екстренній нараді ухвалила містити слабих в клиниках. Дума подала прохання до попечителя учебної округи про те, щоб було закрито школи. Багато жителів Харькова тікають з города.

За кордоном.

КАЛЬКУТА, 16. Залізничий рух в південній Індії цілком дезорганізовано через забастовку на мадраській залізниці.

ТАВРИЗ, 16. 1500 курдів під приводом Баязид-аги прибули до Соудж-Булака. Поширюється уперта чутка, що разом з курдами прибув турецький одряд. Після двохчасової перерви з Урмії прийшла консульська почта.

САЛОНИКИ, 16. 5 іюля в Салониках має відбутись конгрес комітета: „Єднання та поступ". Відповідно до заяви одного з членів комітета, на конгресі буде зроблено справоздання про останні події, в якому буде з'ясовано сучасне становище і вироблено план організації оборони надалі конституційного режиму від можливих замахів. Комітет зостанеться таємним товариством тільки з военними членами. Не военні заснують легальну політичну партію під цією ж назвою. Спеціяльна комісія виготовить проект статутів для обох цих комітетських організацій. Програму партії буде знову переглянуто. Успіх цієї справи буде залежати від такта і уміння молодотурків задовольнити специфічні інтереси і завдання ворожих поміж собою національностів.

Література, наука, умілість і техніка.

= **Д-р Альфред Єнзен** (Iensen), професор Нобелівського інститута в Стокгольмі звернувся недавно до наукового товариства імени Шевченка у Львові з своєю працею „План студій над мазепинцями" (читано її на засіданні історично-філософичної секції). Для цієї праці він зібрав багато цікавого матеріялу по шведських та закордонних архивах.

Минуло вже з місяць часу, як професор Єнзен приїздив також і до Львова, де студіював відповідну історичну літературу українську, польську і російську. З Львова він виїхав до Київа і Полтави, маючи на меті і там зібрати матеріял для цікавого йому питання та обдивитися місце, де відбувся Полтавський бій. Проф. Єнзен взагалі дуже цікавиться українською літературою (твори українських письменників він читає в оригиналах) і, як відомо вже, недавно звернувся до М. М. Коцюбинського з проханням дозволити перекласти його твори на шведську мову. Під час перебування свого у Львові проф. Єнзен познайомився з українськими науковими гуртками, ходив на вистави львівського українського театра, в львівський університет на лекції проф. М. С. Грушевського і взагалі приклав багато енергії, щоб ознайомитися з науковим і культурним українським життям у Львові. Зав'язав також стосунки професор Єнзен і з редакцією віденського місячника „Ukrainische Rundschau".

= **„Михайлова премія"**. На драматичний конкурс, що оголошено було в марті місяці року 1907, прислано чотирі драми: 1) „Рогнідь", легенда X віку на 5 дій; 2) „Добуш", сценичний образ на 5 дій; 3) „Український Мойсей", історична драма на 5 дій; 4) „Сонце Руїни", історична драма на 5 дій. 11 мая 1909 року конкурсова комісія товариства „Просвіта" у Львові, в склад якої входили д-р Стефан Смаль-Стоцький, д-р Кирило Студинський, д-р Олександр Колесса, Петро Огоновський, Василь Білецький і д-р Іван Брик, ухвалили таку постанову: 1) Твори „Добуш" і „Український Мойсей" не відповідають де-яким умовам конкурса: 2) „Рогнідь" також не відповідає умовам конкурса ані мовою, ані тенденцією своєю. 3) „Сонце Руїни"—найліпший твір з присланих на конкурс. Це драма з часів Петра Дорошенка, написано її з талантом, але з великими сценичними дефектами. Таким чином, конкурсова комісія не присудила й одній драмі премію.

Театр і музика.

— **Городський сад.** В городському саду „Шато-де-Флер" сімфоничний оркестр під орудою д. Арнольда Маргуляна все більше завойовує сімпатії київської публіки. Дуже добре працює також оперетка під орудою М. Лівського в закритому театрі. Виставлена позавчора нова оперетка „Албанський Принц" пройшла з гарним ансамблем. В ній есть де-кілька інтересних мотівів і чимало дотепного глузування з сучасного російського життя. Не вважаючи на холодні вечорі—збори в театрі бувають майже повні. N—h.

— **В школі М. Лисенка.** Сьогодня в залі комерційної школи Л. Н. Володкевич, (Рогніденська, 1) в 11 годин вдень відбудеться екзамен для учнів музично-драматичної школи М. Лисенка по класу співу проф. О. О. Муравйової.

— **Українська труппа** під орудою якогось д. Винниченка грає в г. Золотоноші, в літньому театрі попечительства народньої тверезости. Труппа має малі заробітки.

— **Вистави харбинського укр. клубу.** Починаючи з 3 мая, український клуб у Харбині став давати регулярні вистави в своїй театральній залі та в літньому театрі Арнольдова. 2 мая було виставлено „Панну Штукарку", 3—„Катерину" др. Ванченка. Далі було виставлено такі п'єси: „Шельменко денщик", „Бондарівна", Тарас Бульба".

— **Нова опера.** Композітор Массене написав нову оперу на чотирі дії: „Дон-Кіхот". Опера піде, напевно, на той рік у Монте-Карло з Шаляпиним у головній ролі.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

С. ЛІСНИКИ, київського повіту. *Дивна процесія.* В минулий вівторок (12 мая) наші лісничане були здивовані небувалим явищем. Вони побачили, як на ходосівському шляху показався великий натовп сторонніх людей,—чоловіків і жінок,—на чолі з батюшкою в ризах і дяком. Виводючи голосно: „Да воскресне Бог", весь натовп посунув на лісничанський цвинтарь і став казати, щоб було одімкнуто церкву,—молебня, мовляв, будуть править. Але наш батюшка одмикати церкву не дозволив, справедливо кажучи, що може це які пройдисвіти. Тим часом, доки йшла суперечка, старе й мале з наших лісничан і собі сипнуло на цвинтарь. Тут і сказав до них промову прийшлий батюшка. Він казав, що треба каятись, що люде наші ламають віру і переходять на штунду. Він, промовець, і сам був спіткнувся—був штундарем, але тепер схаменувсь і повернувся в лоно Христової церкви. Тепер оце він іде од села до села, щоб і инших одвертать од штунди. Багацько ще де чого казав промовець, а врешті рушив з цвинтаря і повів свою ватагу до преображенського манастиря в „Церковщину".

—

ПИРЯТИНСЬКА ВОЛОСТЬ. До нашої волости належить 27 сільських громад (3 козачих, 2 казенних селян і 22 селян-власників), в яких 2711 душ; окрім того есть 225 душ дворових селян та 24 євреїв хліборобів; разом усих—2960 душ. Вся ця людність обкладається податком по приговору волосного сходу на содержування волости по 29 коп. з душі і по 29 коп з десятини землі. Податок цей 1908 року досягав 2938 карб. 33 з половиною коп., але за рік заплачено тільки 2702 карб. 36 з половиною коп,. а 235 карб. 97 коп. лишилось не виплаченим. Недоїмок попередніх років на 1 января 1908 року було 1256 карб. 91 з половиною коп., але виплачено продовж року всього тільки 368 карб. 94 коп., а 887 карб. 97 з половиною коп. лишилось не виплаченими; таким робом на 1 января сього року недоїмка досягла 1123 карб. 94 з половиною коп., більшість якої вважається зовсім непевною, бо вона, головним робом, стоїть на дворових селянах, що невідомо навіть, де зараз чимала частина їх проживає, то на самих бідних громадах, що не мали ніякої змоги платити податків у свій час кілька років тому. Таким робом за 1908 рік заплачено податків та недоїмок—3071 карб. 30 з половиною коп., та ще крім того одержано самовільного податку від особ, що не належать до волости, по 5 коп. від десятини, недоїмок від дворових селян, що записані тільки сього року в книги, за провоз арештантів від земської управи то що 149 карб. 83 з половиною коп., разом прибутку було—3221 карб. 14 коп. Видатків за рік було: жалування: волосному старшині—120 карб., засідателеві —60 карб., його помішникові — 60 карб., волосному писареві- 660 карб., писареві суда—240 карб., волосним суддям—211 карб. 65 коп. (волосним сходом призначено було 280 карб.), сторожеві—77 карб. (призначено йому—84 карб.), десяцьким—301 карб. 65 коп. (призначено 300 карб.), топливо, світло та инші канцелярські трати—847 карб. 2 коп. (призначено було 600 карб.), пункто-содержателю —507 карб. 65 коп. (призначено було —600 карб.), за страховку заплачено —13 карб. 98 карб. (призначено було—16 карб.), кандидатам суддів заплачено 1 карб., городського податку —20 карб. 85 коп. і повернено особам, що не належать до волости—69 карб. 37 коп., разом—3190 карб. 17 коп. Оце і увесь баланс нашої волости.

З 1903 року при волости істнує позичково-зберігательна каса, яка обслуговує всю людність нашої волости і есть едина поміж їй в її скрутному грошовому становищі. Загальний оборот каси за минулий 1908 рік був такий: прибутку (власного основного капиталу з прибутків попередніх років) на 1 января 1908 року—525 кар. 93 коп., прибутків за минулий рік (відсотків на позички та одстрочки) —469 карб 75 коп., а видатків за рік — 238 карб. 20 коп., лишилось чистого прибутку—231 карб. 55 коп., які гроші і приднано до власного основного капиталу, що складається з прибутків каси (до цього варто додати, що прибутків (власного капиталу) до 1 января 1907 року за всі попередні роки було всього тільки 88 карб. 93 коп. і тільки з 1907 року зразу збільшились на 437 карб., а минулого ще на 231 карб. 55 коп.). на 1 января каса винна (вкладів) коштів: сільським громадам — 1434 карб. 37 коп., приватним особам — 4900 карб. 60 коп., разом 6334 карб. 97 коп., за які вона платить 4 проц., за позички платить по 6 проц., але їх минулого року не було. Позичок було на 1 января сього року за 288 особами на 6682 карб. 90 коп., в тому числі прострочених за 32 особами —1215 карб. За позичку каса бере з людей по 6 проц.

—

Г. ОДЕСА (на Херсонщині). Неврожаї останніх двох років дадуться українським селянам взнаки. Часто приходиться бачити в Одесі селян українців, які, не маючи заробітків, блукають по городу та благають дати їм роботу, або шматок хліба, аби тільки не вмерти з голоду. Так оце недавно ходить 13 українських дівчат, 4 з Полтавщини (роменського повіту), а 9 з Херсонщини (олександрійського повіту), по пристані від, якої одходе параход на Миколаїв, і плачучи благають городовика, та й так кого побачать з блескучими ґудзиками, пораяти, куди їм обернутися щоб безплатно можна було проїхати до Миколаїва. Коли я їх запитав, куди та й чого вони їдуть, то вони мені з слізьми на очах почали оповідати. Роменська дівчина каже: „Злидні та голод гонять нас з села в город шукути щастя. Почули ми, що в Одесі є робота на городах. Приїхали сюди, пішли на городи, там неділю поробили та й роботи більше немае. Просиділи ми тут послідні свої шаги, які були, а роботи немае, нема чого їсти. Попродали де-яку одежу і те проїли, а більше вже нічого не зостається робити, як їхати в Миколаїв: може там найдем роботу, щоб хоч на харчі заробить. А там підемо пішком до дому. Вдома хоч випросиш шматок хліба „а тут помірай зразу". Але поки я базікав з роменською дівчиною, то останні жваво обмірковували, чи не вдатися їм до мене з проханням провезти їх безплатно. Але я стежив за кожним їх кроком, то й попередив їх; перше ніж вони мене запитали, я їм одповів,—що радніший би допомогти їм, але не маю сили, бо я тут маленький чоловічок на параході, а пораяв, куди їм вдатися. Дівчата з плачем просили помішника агента провезти їх до Миколаїва. Бачучи їх сльози та засмучені й змарнілі обличчя, помішник агента сказав: „ідіть на параход", але ні білета, ні листа до капитана не дав. Дівчата раді, що вже їм вдалося безплатно проїхати, але другий гудок—тут контроль і старший помішник капитана їх висадив на беріг. Знов плач. Знов похмурі обличчя у дівчат, бо послідня надія на проїзд зникла. Вони знов ідуть до помішника агента і той сам прийшов просити капитана, щоб провіз нещасних. Їх взяли і привезли в Миколаїв. А назад на тому таки параході гурти українських дівчат і хлопців їхали шукати того самого щастя. І напевно можна сказати, що найдуть той самий голод, що й попередні дівчата.

Листування редакції.

А. Терниченкові. Допис з Золотоноші надрукований не буде.

П. Щербині. Двох дописів, про які ви питаєте, редакція не одержала. Останній прийшов, але його буде тільки переказано коротенько.

Справочний одділ.

Неділя 17 мая. Зелені Святки, день св. Трійці.

Св. ап. Андроника, св. Степана.

Сх. сон. 3 год. 56 хв., зах. сон. 7 год. 59 хв.

Понеділок, 18 мая. Другий день Зелених Свят. День св. Духа.

Смч. Петра, Діонісія, Андрія, Павла, Христини.

Сх. сон. 3 год. 35 хв., зах. сон. 8 год. — хв.

Вівторок, 19 мая. См. Патрикія, св. Іоанна готського, Акакія.

Сх. сон. 3 год. 54 хв., зах. сон. 8 год. 2 хв.

В Українському Клубі—сьогодня, 17 мая, танцювальна вечірка.

В т. „Просвіта",—у вівторок, 19 мая. загальні збори т-ва в українському клубі. Початок у 5½ год.

Театр Купецького Саду—17 мая, „За волю і правду", 18—„Нахмарило" й „Запорожський клад", 19—„Степовий Гість".

Редактор **М. Павловський.**

Видавець **Є. Чикаленко.**

Оповістки.

Контора „Ради" ласкаво прохає своїх шан. підписчиків і читачів, виписуючи, чи купуючи що небудь у тих магазинів, оповістки котрих друковались, або друкуються в „Раді", неодмінно посилатися на нашу газету. Вимагайте по всіх ресторанах, кав'ярнях (кофейнях) і молочних доконче і „Ради".

Студ. Парнж. ун. (бувш.), теп. Київ., закінч. „Русск. Высш. школу обществ. Наукъ в Пар.," з дипл. шукає тут або на виїзд місця репет., воспит., домашн. секретаря, занят. у присяж. повір., або инш. підходящ. роботи. Зн. нім., фр., англ. і лат. мови. Листом: До востр. П. Верлену. 0-716-7

Нар. учитель шукає репетиції, або иншої відповідн. роботи. Адр.: ст. Вонькovцы, Под. г. с. Осламовъ, А. А. Просяному. 5-825-3

Досвідчена сестра милосердя, середн. літ, шукає діжурств тут або на виїзд. Київ, Стрелецька № 9—3. 3-828-1

Бандури продаю дуже гарн. роботи, велик. музичн. вартости. Бульвар.-Кудрявська № 41. Паплинський. 1-000-1

Гімназист VIII кл. шукає репетицій. Може на виїзд. Адр. Київ, Печерськ, Старо-Наводницька № 6, кв. 4. Андр. Гопкало. 5-827-1

Унівеpс. Механ. Майстерня, Т-ва ЧУЖЕВИЧА, Хрещатик, 52, виробляє і лагод. велосіпеди, також попр. грамофони і всілякі музичн. ящики майстерами з довголітн. практ. загр. і в Росії по сам. дешт. цін. міс-795 8

1-ша Київська Руська Артіль Мужськ. Кравців

(Хрещатик, 58).

При магазині мається у великому виборі англійськ. і російськ. фабрик різні матерії. Приймаються замовлення на штат. і военне вбрання всіх відомств. Ціни найдешевші. Для учнів і студ. особлива скидка. 10-810-4

Українцям 20% скидки

дає магазин готового вбрання

М. ШВОРЕНЯ, Прорізна № 18. 2-812-2

Обув і дорожні речі

КЛЕЙБЕРГ, Хрещатик № 43.

В великому виборі—мужськ., дамськ. і дитяч. обув, а також чепурні дорожн. речі. Приймаються замовлення. Прошу шанов. українців не минати. 5-809-4

Книжна торгівля

„БУКІНІСТ"

Подол, Александр. 44. на розі Борисоглібськ. (рядз аптек.) Великий вибір книжок, підруч. мов. і подерж. Купівля старих книг. 10-813-3

Через зменшення цін на фабриках торговий дім Жук, Дмітрієв і К°,

Прорізна № 17.

Добув величезну партію шовку, шерсті, дамського й мужського тріко, а також бавовняної тканини кращих російських і загранишних фабрик для мужських, дамських і дитячих убрань, пропонує всім шановним п. п. покупцям місцевим і иногороднім по самим дешевим цінам, а саме: ситець од—9 коп., сатін—од—18 коп., кісея од—15 коп., французький батіст—44 коп. і т. д. 25-778-8

Торг. Дім нащадк.

М. Є. БИКОВЦОВОЇ

на розі Хрещат. і Б. Бульвара.

Ситець, сатін, батист, туаль сако, полотно для жіноч. вбрання і инш. тканина. **Великий вибір. Недорогі ціни. Продаж остатків що-суботи.** міс.-797-5

5—20 сентября

відбудеться в г. Полтаві сільсько-господарська виставка

з відділами: 1—Хліборобства, 2—Садівництва й огородництва, 3—Лісового господарства, 4—Скотарства (всіх галузів його), 5—Машинного, 6—Кустарного, 7—Техничного, 8—Наукового, 9—Земського і 10—Хатнього господарства.

За справками вдаватись до Полтавського Товариства сільського господарства (г. Полтава). 5-784-3

Іосиф Покорний

Київ, Хрещатик № 43. Телеф. 1369.

ОДДІЛИ: Москва, Ростов н/Д, Одесса.

ФОТОГРАФИЧНИЙ СКЛАД.

Продаж оптом і в роздріб.

Каталоги: короткий—даром, повний за 75 коп. висилаються по першому жаданню. міс.-826-1

Хто такий Мозер?

Мозер—визначніший фабрикант годинників, відомий всьому світові. Мозер не випускає з своєї фабрики не точно вивірених годинників. Марка Мозера служить кращою запорукою їх добротности, треволости і вірного ходу. Не дурно знавці надають особливу перевагу мозерівським годинникам. Годинники Мезера, чорн. воронов. сталі, мужськ., відкриті, зовсім плесковаті (приблизн. як срібн. карбованець) з фантас. металлов. ціферблатом, накручуються без ключа, ремонтуар на 15 камнів, фасон новомодній, елегантський, (ціна тільки часово зменшена), замість **12 карб. тільки 2 р. 75 к.,** за 2 шт.—5 р., кращ. гатунку—3 р. 75 к. за 2 шт. 7 р. Криті на 1 р. дорожче. Дамські—3 р. 75 к., 4 р. 75 к. і 5 р. 75 к. Якщо Ви бажаєте бути певним, що Ваш годинник ніколи не стане, не буде відставати або бігти вперед, то Ви повинні добути собі годинника тільки фірми Мозера, безпосередньо з нашого склада. Адресувати: Фабричному складові годинників Луї Ватч і К°, Варшава, Золотая, 42.

P. S. Ланцюжок з справжнього нового золота з брелоком—75 к. і 1 р. 50 к., двобортний—2 р. 50 к. і 3 р. 50 к. 2-755-815-2

200 карб. награди даєм,

хто нам доведе, що наш товар не відповідає ціні. Тільки за 3 р. 95 коп. замість 12 руб. висилаємо 10 необхідних речей: 1) годинник чорн. ворон. сталі мужськ. анкер або дамськ. цілінд. завод. без ключа раз в 40 годин, вивірений до хвилини з запорукою на 8 рок. 2) Елегантськ. гарний ланцюжок, що не чорніє; 3) такий же новомодн. брелок; 4) Замш. гаманець для охорони годинників од псування; 5) новомодн. з шкур. порт-моне з 6-ма відділ. дуже плеск. і придатне для ношіння в кешені; 6) корисна новина—американ. не страшна бритва „Саніта", котрою кожен може бритись безпешно і дуже лехко без всякої підготовки; 7) пензлик до мила; 8) нікельова чашечка; 9) ремінець для правки бритви; 10) елегантський перстень дубле з камн. „Опаль". Всі ці речі висилаємо тільки за 3 р, 95 к., 2 гарніт.—за 7 р, 40 к., одержавши замовлення, негайно накладн. платою і без завдатка. Такий самий гарніт. з годинником вищ. доброти. 4 р. 50 к., 2 гарніт.—8 р. 50 к. Пересилка до 2 гарніт. 40 к. (в Сібір 75 к.) Адреса: -во „ЗАРЯ" Варшава, 151. 2-672-821 2

Друкарня 1-ої Київської Артілі Друкарської Справи. Трьохсвятительська 5. Телеф. 1069.